

III RIIGIKOGU

3. istungjärk. **Protokoll nr. 49 (15).**

1927. a.

III Riigikogu koosolek 4. märtsil 1927. a. kell 17.

Kokku on tulnud 92 Riigikogu liiget.

Valitsuse loosis: Riigivanem **J. Teemant**, välisminister **F. Akel**, rahaminister **L. Sepp**, kohtuminister **J. Sepp**, sõjaminister **J. Soots**, töö-hoolekandeminister **O. Tief**, haridusminister **J. Lattik**, teedeminister **A. Kerem**, kaubandus-tööstusminister **K. Kornel**.

Päevakord:

1. Eesti-Saksa vahelise vahekohtu ja lepituse lepingu kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

2. Eesti-Briti vahelise rahatransfertide vahetamise kokkuleppe kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

3. Eesti-Helveetsia vahelise Haagi tsiviilprotsessi-konventsiooni vastastikuse maksmapaneku deklaratsiooni kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

4. Eesti-Taani vahelise lepituskonventsiooni kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

5. Eesti ja Belgia Luksemburgi majandusliidu vahelise kauba- ja laevanduslepingu kinnitamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

6. Veeühisuste seaduse muutmise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

7. Sonda-Mustvee raudtee ehitamiseks maade sundvõõrandamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

8. Pedja liivaaugu laiendamiseks maa sundvõõrandamise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

9. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seadus — III lugemisel.

10. Firmade seadus — III lugemisel.

11. Äride registreerimise seadus — III lugemisel.

12. Riigivaranduste kinnitamise seadus igasuguste kahjude vastu — II lugemisel.

13. Riigiasutustes eraisikutele ja -asutustele maaplaanide, hindamise- ja piiridokumentide valmistamise ja õigekstunnustamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

14. Kohtuprivativate taksi seadus — üldkomisjoni ettepanek.

15. Kogukonna-, asutuste- ja erarendimaade korraldamise seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

16. Põllumajapidamiste metsaga varustamise seadus — I lugemisel.

17. Üüriseaduse muutmise ja osalise kaotamise seadus — üüriseaduse komisjoni ettepanek.

18. Palga alammäära seadus — sotsiaalkomisjoni ettepanek.

19. Uute linnade tuluallikate suurendamise ajutine seadus — omavalitsuse komisjoni ettepanek.

20. Eluaseme seadus — maakomisjoni ettepanek.

21. Riigi majapidamise aruande komisjoni esitis riigikontrolöri aruande kohta o/ü. „Revalise“ asjas.

22. Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**, vahepeal abiesimees **M. Martna**.

Sekretäri kohal abisekretär **J. Piiskar**.

Koosolek algab kell 17.20 min.

Juhataja **K. Einbund**: Avan Riigikogu koosoleku. Päevakord on Riigikogu poolt kindlaks määratud, Riigikogu liikmete laudadele laiali laotatud, ühtlasi on päevakorrast Vabariigi Valitsusele teatatud. Päevakorra p. 9. on trükiviga, on öeldud „Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seadus — III lugemisel“, peab olema II lugemisel. Ettepanekuid päevakorra muutmise kohta ei tehta.

I. Eesti-Saksa vahelise vahekohtu ja lepituse lepingu kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni muudatus.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Eesti-Saksa vahelise vahekohtu ja lepituse lepingu kinnitamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 1, teine rida, kustutada sõna „mis“

2. Eesti-Briti vahelise rahatransfertide vahetamise kokkuleppe kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni muudatus.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Eesti-Briti vahelise rahatransfertide vahetamise kokkuleppe kinnitamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 1, teine rida, kustutada sõna „mis“.

3. Eesti-Helveetsia vahelise Haagi tsiiviilprotsessi-konventsiooni vastastikuse maksmapaneku deklaratsiooni kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni muudatus.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Eesti-Helveetsia vahelise Haagi tsiiviilprotsessi-konventsiooni vastastikuse maksmapaneku deklaratsiooni kinnitamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 1, teine rida, kustutada sõna „mis“.

4. Eesti-Taani vahelise lepituskonventsiooni kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni muudatus.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Eesti-Taani vahelise lepituskonventsiooni kinnitamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 1, esimene rida, kustutada sõna „mis“.

5. Eesti ja Belgia-Luksemburgi majandusliidu vahelise kauba- ja laevanduslepingu kinnitamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni muudatus.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Eesti ja Bel-

gia-Luksemburgi majandusliidu vahelise kauba- ja laevanduslepingu kinnitamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 1, teine rida, kustutada sõna „mis“.

6. Veeühisuste seaduse muutmise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni ettepanek.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Veeühisuste seaduse muutmise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul ilma muudatusteta.

7. Sonda-Mustvee raudtee ehitamiseks maade sundvõõrandamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega redaktsiooni komisjoni muudatused 1 ja 2.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Sonda-Mustvee raudtee ehitamiseks maade sundvõõrandamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 3, esimene rida: „sünnib peale“, p. o. „teostatakse pärast“.

2. § 3, kolmas ja neljas rida: „eeskirjade järgi, mis selles ette nähtud“, p. o. „selles ... ettenähtud eeskirjade järgi“.

8. Pedja liivaaugu laiendamiseks maa sundvõõrandamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson** kannab ette ja nähtava enamusega võetakse vastu redaktsiooni komisjoni ettepanek.

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette vastu võtta „Pedja liivaaugu laiendamiseks maa sundvõõrandamise seaduse“ lõpulik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul ilma muudatusteta.

9. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seadus — II lugemisel.

Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse komisjoni aruandja **J. Holberg** (loeb):

Siseministeerium.

A. Juhatus.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Ministri abi	a	1	35.000.—
Peasekretär (ministri abi õigustega)	a	1	32.000.—
B. Administratiiv-osakond.			
Direktor	a	1	32.000.—
Abidirektor	a	1	28.000.—
Omaavalitsuse asjade juhataja	a	1	22.000.—
Registreerimise asjade juhataja	a	1	22.000.—
Omaavalitsuse asjade juhataja abi	a	1	20.000.—
Perekonnaseisu akt. arhiivi juhataja	a	1	18.500.—
Pearaamatupidaja	a	1	18.500.—
Toompea lossi komandant	a	1	18.500.—
Sekretär	a	1	14.000.—
Kodakondsuse asjade juhataja	a	1	12.000.—
Arhivaar	a	1	12.000.—
Raamatupidaja	a	1	10.000.—
Sekretäri abi	a	1	9.000.—
Asjaajaja	a	2	8.000.—
Vanem arveametnik	a	2	7.500.—
Registraator	a	1	7.500.—
Vanem kantseleiametnik	v	4	6.500.—
Kantseleiametnik	v	2	6.000.—
Kadrioru pargivalitseja	v	1	6.000.—

C. Politsei peavalitsus.

1. Juhatus ja kantselei.

Politseidirektor	a	1	32.000.—
Politsei abidirektor	a	1	30.000.—
Politseinspektor	a	3	26.000.—
Politsei vanem assistent II j.	a	1	14.000.—
Konstaabel I j.	a	1	10.000.—
Vanem kantseleiametnik	v	1	6.500.—
Kantseleiametnik	v	1	6.000.—

2. Üldsekretariaat.

Politsei üldsekretär	a	1	26.000.—
----------------------	---	---	----------

a) Passi toimkond.

Politsei vanem assistent I j.	a	1	15.500.—
Asjaajaja	a	1	9.000.—
Registraator	a	1	7.500.—

b) Administratiiv toimkond.

Politsei vanem assistent III j.	a	1	13.000.—
Registraator	a	1	7.500.—

c) Väljamaalaste toimkond.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Politsei vanem assistent III j.	a	1	13.000.—
Politsei assistent	a	2	11.000.—
Asjaajaja	a	1	9.000.—
Registraator	a	2	7.500.—
Vanem kantseleiametnik	v	1	6.500.—
Kantseleiametnik	v	1	6.000.—

3. Välispolitsei osakond.

Politsei vanem assistent III j.	a	1	13.000.—
Sekretär	a	1	11.000.—
Registraator	a	1	7.500.—
Kantseleiametnik	v	1	6.000.—

4. Kriminaalpolitsei osakond.

Politsei vanem assistent I j.	a	1	14.000.—
Politsei vanem assistent II j.	a	1	13.000.—
Sekretär	a	1	11.000.—
Registraator	a	1	7.500.—
Kantseleiametnik	v	2	6.000.—

5. Poliitilise politsei osakond.

Poliitilise politsei komissar I j.	a	3	22.000.—
Poliitilise politsei kom. II j.	a	2	20.000.—
Poliitilise politsei abikomissar I j.	a	2	17.000.—
Poliitilise politsei abikomiss. II j.	a	5	15.500.—
Poliitilise politsei vanem assistent I j.	a	4	14.000.—
Poliitilise politsei vanem assistent II j.	a	6	13.000.—
Poliitilise politsei assistent I j.	a	6	12.000.—
Poliitilise politsei assistent II j.	a	25	11.000.—
Raamatupidaja	a	1	12.000.—
Sekretär	a	1	10.000.—
Sekretär	a	4	9.000.—
Poliitilise politsei vanem agent	a	15	9.000.—
Poliitilise politsei agent	a	30	8.000.—
Registraator	a	2	7.500.—
Vanem kantseleiametnik	v	2	6.500.—
Kantseleiametnik	v	2	6.000.—

6. Majandustoimkond.

Politsei vanem assistent	a	1	17.000.—
Politsei assistent	a	1	11.000.—
Raamatupidaja	a	2	10.000.—
Asjaajaja	a	1	9.000.—
Registraator	a	1	7.500.—
Kantseleiametnik	v	1	6.000.—

7. Politseikool.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Koolidirektor	a	1	24.000.—
Koolikomissar II j.	a	2	15.500.—
Spordiinstruktor	v	1	13.000.—
Kooli abikomissar II j.	a	3	11.000.—
Asjaajaja	a	1	9.000.—

8. Prefektuurid.

Prefekt I j.	a	3	26.000.—
Prefekt II j.	a	3	22.000.—
Abiprefekt I j.	a	3	20.000.—
Abiprefekt II j.	a	3	18.500.—
Politseikomissar I j.	a	6	17.000.—
Politseikomissar II j.	a	16	15.500.—
Politseikomissar III j.	a	18	14.000.—
Politsei abikomissar I j.	a	10	12.000.—
Politsei abikomissar II j.	a	22	11.000.—
Konstaabel I j.	a	100	10.000.—
Konstaabel II j.	a	412	9.000.—
Allkonstaabel	a	70	8.000.—
Vanem kordnik	a	150	7.500.—
Kordnik	a	421	7.000.—
Sekretär I j.	a	1	13.000.—
Sekretär II j.	a	9	11.000.—
Sekretär III j.	a	7	10.000.—
Varahoidja	a	1	8.000.—
Aadressbüroo juhataja	a	2	11.000.—
Aadressbüroo juhataja	a	2	9.000.—
Asjaajaja I j.	a	21	9.000.—
Asjaajaja II j.	a	22	8.000.—
Asjaajaja III j.	a	40	7.500.—
Kriminaalkomissar	a	1	24.000.—
Kriminaalkomissar I j.	a	2	22.000.—
Kriminaalkomissar II j.	a	5	20.000.—
Kriminaal abikomissar I j.	a	2	17.000.—
Kriminaal abikomissar II j.	a	5	15.500.—
Kriminaal vanem assistent I j.	a	7	14.000.—
Kriminaal vanem assistent II j.	a	20	13.000.—
Kriminaal assistent I j.	a	12	12.000.—
Kriminaal assistent II j.	a	48	11.000.—
Vanem agent	a	16	9.000.—
Agent	a	17	8.000.—
Raudteepolitsei komissar	a	1	18.500.—
Raudteepolitsei abikomissar	a	1	15.500.—
Raudteepolitsei abikomissar II j.	a	2	12.000.—
Konstaabel I j.	a	6	10.000.—
Konstaabel II j.	a	23	9.000.—
Allkonstaabel	a	18	8.000.—
Vanem kordnik	a	6	7.500.—
Kordnik	a	12	7.000.—
Sekretär	a	1	10.000.—
Asjaajaja I j.	a	1	9.000.—
Asjaajaja II j.	a	2	8.000.—
Asjaajaja III j.	a	1	7.500.—

Ametinimetused.

	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Vanem arveametnik	a	3	7.500.—
Vanem kantsleiametnik	v	43	6.500.—
Kantsleiametnik	v	105	6.000.—

Kokku siseministeerium 1887

Juhataja **K. Einbund**: Rahaministrilt on järgmine ettepanek: „Teen riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduseelnõu § 3. alal järgmised muudatus-ettepanekud:

Siseministeerium.

B. Administratiiv osakond.

	Erikomisjoni Arv ettepanek.	Rahaministri Arv ettepanek.
Asjaajaja	8.000.—	7.500.—
Registraator	7.500.—	7.000.—
Vanem kantsleiametnik	4 6.500.—	2 6.500.—
Kantsleiametnik	2 6.000.—	4 6.000.—

C. Politsei peavalitsus.

1. Juhatus ja kantsleii.

Politsei inspektor	26.000.—	24.000.—
--------------------	----------	----------

2. Üldsekretariaat.

4 registraatorit	7.500.—	7.000.—
------------------	---------	---------

3. Välispolitsei osakond.

Registraator	7.500.—	7.000.—
--------------	---------	---------

4. Kriminaalpolitsei osakond.

Registraator	7.500.—	7.000.—
--------------	---------	---------

5. Poliitilise politsei osakond.

Registraator	7.500.—	7.000.—
--------------	---------	---------

6. Majandus-toimkond.

Politsei vanem assistent	17.000.—	15.500.—
Asjaajaja	9.000.—	—
Vanem arveametnik	—	7.500.—
Registraator	7.500.—	7.000.—

7. Politseikool.

Koolidirektor	24.000.—	22.000.—
---------------	----------	----------

	Erikomisjoni Arv ettepanek.	Rahaministri Arv ettepanek.
S. Prefektuurid.		
Abiprefekt I j.	3 20.000.—	—
Abiprefekt II j.	3 18.500.—	—
Abiprefekt	—	6 18.500.—
Aadressbüroo juhataja	11.000.—	10.000.—
Aadressbüroo juhataja	9.000.—	8.000.—
Asjaajaja I j.	9.000.—	8.000.—
Asjaajaja II j.	8.000.—	7.500.—
Asjaajaja III j.	7.500.—	7.000.—
Kriminaalkomis- sar	1 24.000.—	—
Kriminaalkomis- sar II j.	5 20.000.—	4 20.000.—
Kriminaal abiko- missar I j.	2 17.000.—	4 17.000.—
Kriminaal abiko- missar II j.	5 15.500.—	2 15.500.—
Kriminaal vanem assistent I j.	7 14.000.—	10 14.000.—
Vanem agent	16 9.000.—	11 9.000.—
Agent	17 8.000.—	22 8.000.—
Asjaajaja I j.	9.000.—	8.000.—
Asjaajaja II j.	8.000.—	7.500.—
Asjaajaja III j.	7.500.—	7.000.—

L. Johanson (stp): Austatud rahvasaadikud! Härra rahaminister on oma ettepanekuga kustutanud kõik need palgakõrgendused, mis koosseisu komisjon asja läbi kaaludes võimalikuks on pidanud ette võtta. Kui härra rahaminister oleks hoolikam olnud, siis võib olla, neid parandusi ei oleks komisjonis vastu võetud ja siis ei oleks tarvis olnud Riigikogul nende hääletamise peale aega raisata.

(Koosolekut hakkab juhatama abiesimees **M. Martna**).

Komisjonis, nagu ma tähendasin, pooldasid ühte osa neist palgakõrgendustest niihästi rahvaerakondlased, kui ka teised. Oli isegi niisuguseid juhtumisi, kus ka härra Holberg hääletas palgakõrgendamise poolt, ja kõigile suudeti selgeks teha, et siin või seal ametiasutuse alal on väike palgakõrgendus tarvilik. Kui nüüd härra rahaminister tuleb ja kustutama hakkab kõiki neid palgakõrgendusi, siis peab ütleva, see ei ole küll muud, kui kuulus Eesti jonn. Rahaminister on kuulnud, et ühel teisel ministril, teises ministeeriumis, oli kindel käsi, mis sai isegi jagu metsade peavalitsuse ja loomade peavalitsuse ülemast. See on ju ilus eeskuju, ja meie rahaminister võib hästi seda eeskuju tarvitada, aga ega siin see „kõva käsi“ ilma jutumärkideta jää kirjutamata.

Eesti riigi koosseisudes on nimed kultuurilisemaks muutunud, koosseisudesse on uued nimed võetud, nagu direktorid, peasekretärid, abisekretärid, komisсарid, assistendid ja kõik, mis aga sõnaraamatust on mõni ülemus leidnud. Kõik uued ametinimetused on kohal. Väliselt näib kõik korras olevat, aga tuleb küsida, kas sisuliselt siseministeeriumi isiklik koosseis omal kohal on. Valitsuse kriis sai aluse ja alguse siseministeeriumi seadusvastasest tegevusest. See sunnib küsima, kas siseministeeriumi koosseisudes on kõik niiviisi, nagu peab olema. Üks nähtus järgneb teisele, mis heidab varju selle juhtivale koosseisule.

Täna aetas üks valitsuse erakonna leht, „Postimees“, avalikult küsimuse: Mispärast Eesti politsei Mattilat ei vangistanud?

Mattila on rahvusvaheline kurjategija, valmistas võltsitud Soome raha ja väärtmärke.

Asetatud küsimusele vastab seesama valitsuse leht „Postimees“: „Eesti politsei tegevuses on ka kahtlusi tekkinud, omalajal paluti Tallinna politseilt Mattila vangistamist. Sellele palvele ei saadud mingisugust vastust. Alles diplomaatilisel teel korraldatud järelepärimisele vastas Eesti politsei, et Mattila Eestist lahkunud on. Nüüd on selgunud, et Mattila lahkumine pärast Soome politsei esimest vangistamispalvet sündinud oli.“

See heidab tumedat varju siseministeeriumi isiklikule koosseisule. See heidab varju mitte ainult sisemaal, vaid ka välismail Eestis valitsevale õiguslikule korrale.

See on riiklikult seisukohalt soovimata nähtus.

Siseministeerium ei ole seda ajaleheteadet, mis naaberriigist saadud ja seal pahameelt äratav, veel õiendanud. Siseministeerium vaikib.

Meil kõneldakse küll rahvuslusest, tehakse suuri sõnu, kuid autunne on inimestel nõrk. Meil tuntakse rahvuslikku uhkust selle üle, kui mõni Vene mustasajaline lahkelt vastu võtab ja lubab enesele asetada küsimise: Kuidas suhtub uuesti loodav Venemaa Balti riikidesse? Ja siis õlle- ja viinapudelite vahelt vastab: „Lähemalt ei ole seda küsimust tooniandvates ringkondades kaalutud“. Ja lahkelt muigades lisab juurde: „On ju loomulik, et Venemaa Balti maid ja ta sadamaid vajab, nende kasutamise võimaluse peab omandama, kuid see sünnib ainult sarnasel kombel, mis kummalegi poolele soodsam on.“ Veel enam, meil tuntakse rahvuslikku uhkust isegi selle üle, kui mõni Nikolai Nikolajevitshi või Kirilli agent, kes kahtlaste ja Eesti riigile soovimatute ülesannetega ümber hulgub, Eesti luksuskõrtsis Vene vodkat joob, mille pudelil on eestikeelne silt. Enesetunne aga peaks ütleva, et niisuguste

inimestega ei kõnelda, neile ei anta tähtsust, neid ignoreeritakse. Niisuguseid inimesi ei tuleks näha siin heameelega, ja kui nad siin endid laiutama hakkavad, siis öeldagu: sarnaste ülesannetega inimestel pole siin pinda.

Politseis oldakse aga just sarnaste isikute vastu liig salliv, muidu ei lasta isegi Vene kinofilme siin näidata, kuigi need filmid poliitilised ei ole. Eestis tehakse igasugustele Boris Suvorin'itele visiite, ja nemad teevad visiite mõjuvõimsatele isikutele, võimukandjatele ja igasugustele kõrgematele ülemustele. Niisugune on Eesti rahvuslaste rahvustunne ja enesest lugupidamine. Siseministeeriumi juhtivate jõudude isikliku koosseisuga tuleb põhjendada ka seda räpakat ja hoolimatut talitusviisi, mis on avaldunud Toomkiriku ülevõtmisel, kus ei ole mitte arvestatud kaaskodanike usuliste ja enesetundega, vaid peene sõlme harutamisele on asutud järsu rebimisega.

Kui veel meelde tuletada Linkhorste, Varfolomejev'eid, Mihkalaisid ja teisi, kelle arv väike pole, siis tuleb küll enam kui kahelda, kas siseministeeriumi koosseisudes on kõik korras. Kui valitsuse ringkonnad sarnaste asjadega sarnasel kujul välja tulevad, siis peab küll ütlema, et need ilusad nimetused, mis ülematele antud, need ilusad nimetused ei suuda asja parandada. Siin peab Riigikogu sõna võtma ja tähelepanu juhtima nende väärnähtuste peale, mis ametkondades sünnivad. Mõnes kohas leitakse võimalikuks uuendusi läbi viia isegi tagauste kaudu, nagu näiteks riigikontrollis, kus lastakse ühed ametnikud lahti, et mõne aja pärast teised asemele võtta. Mis on aga siin juurde võetud. Need uuendused on igatahes sarnased, missugustega valitsuse erakond ei tohiks esineda nii, nagu siin täna üks valitsuse liikmetest on teinud.

Siseministri kohustetäitja sõjaminister **J. Soots**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mina ei pea tarvilikuks peatuda nende inimeste juures, kes nähtavasti Riigikogu liikme härra Johanson'i uued sõbrad näivad olevat, nagu Mihkalai ja teised. (L. Johanson, stp: Need on Teie sõbrad! Kuidas Teie ütlete, et minu sõber? Kuidas Teie julgete — kes Teie olete? Hulgalsed vahelhüüded.) Siseministeeriumi koosseis nad ei seisa. Ma imestan, et seda teguviisi, mis seadusetäitmiseks sündinud, ja missuguse teguviisi kohta ükski jurist ei ole tähendanud, et see seadusega kooskõlas ei ole, rkl. Johanson'i poolt räpakaks nimetatakse. Nende teadete kohta, mis ajalehes ilmunud Mattila kohta, kus ka meie politseid süüdistatakse, ei saanud siseministeerium seisukohta veel avaldada sellepärast, et ta selle kohta täpseid and-

meid koguda veel ei jõudnud. Seniste andmete järgi tuleb märkida, et need süüdistused Eesti politsei kohta täiesti vale alusel põhjenevad. Et see ühe koalieriva rühma häälekandjas on ilmunud, see ei muuda asja. On tulnud ümber lükata ka koalierivate rühmade häälekandjate sõnumeid. Igatahes näitavad andmed, et Eesti politseil Mattila asjus mingisugust süüdi ei ole.

Juhataja **M. Martna**: Hääletamisele tuleb härra rahaministri ettepanek. Lõpusõna on aruandjal. (Aruandja J. Holberg: Ei tarvita.) Aruandja lõpusõna ei tarvita. Hääletamise korra kohta on sõna rkl. Virma'l.

K. Virma (stp), kohalt: Ma teen ettepaneku, härra rahaministri ettepanekud ükshaaval hääletada, sest kui üksikult hääletatakse, siis on kolmandal lugemisel võimalik teha üksikute ettepanekute kohta ettepanekuid.

Juhataja **M. Martna**: On ettepanek, parandused üksikult hääletada. Hääletamisele tuleb: B. Administratiiv osakond. Asjaajaja. Erikomisjoni ettepanek palk 8.000 marka kuus, rahaministri ettepanek — 7.500 mk. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 38 — vastu 32 häält, seega on ettepanek vastu võetud.

Registraator. Erikomisjoni ettepanek — 7.500 mk. kuus, rahaministri ettepanek — 7.000 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Van. kantseleiametnik. Erikomisjoni ettepanek — arv 4, kuupalgaga 6.500 mk., rahaministri ettepanek — 2, kuupalgaga 6.500 mk. Tähendab 4 asemel 2. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kantseleiametnik. Erikomisjoni poolt on 2 arvatud, palgaga 6.000 mk., rahaministri poolt — 4, palgaga 6.000. Ka siin tuleb hääletamise juures tähele panna, et komisjon on 2 arvanud, kuna härra rahaministri ettepanekus on 4. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Siis tuleb hääletamisele: C. Politsei peavalitsus. 1. Juhatus ja kantselei. Politsei inspektor. Erikomisjoni ettepanek — kuupalk 26.000 mk., rahaministri ettepanek — 24.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

2. Üldsekretariaat. 4 registraatorit. Erikomisjoni ettepanek — kuupalk 7.500.—, härra rahaministri ettepanek — 7.000 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

3. Välispolitsei osakond. Registraator. Erikomisjoni ettepanek — kuupalk 7.500.—, rahaministri ettepanek — 7.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

4. Kriminaalpolitsei osakond. Registraator. Erikomisjoni ettepanek — 7.500.—, rahaministri ettepanek — 7.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

5. Poliitilise politsei osakond. Registraator. Erikomisjoni ettepanek — 7.500.—, rahaministri ettepanek — 7.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

6. Majandustoiimkond. Politsei vanem assistent. Erikomisjoni ettepanek — 17.000.—, rahaministri ettepanek — 15.500.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja. Erikomisjoni ettepanek — 9.000.—, rahaminister paneb ette, see koht kustutada. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem arveametnik. Rahaminister paneb ette, uus koht üles võtta — kuupalgaga 7.500 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Registraator. Erikomisjoni ettepanek — 7.500 mk. kuus, härra rahaminister paneb ette — 7.000 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

7. Politseikool. Kooli direktor. Erikomisjoni ettepanek — 24.000.—, härra rahaminister paneb ette 22.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

8. Prefektuurid. Abiprefekt I j. Erikomisjoni ettepanek arv 3, kuupalgaga 20.000, härra rahaminister paneb ette, need kohad kustutada. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Abiprefekt II j. Erikomisjoni ettepanek — arv 3, kuupalgaga 18.500.—, härra rahaminister paneb ette, kustutada. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Härra rahaministri ettepanek — 6 abiprefekti üles võtta, kuupalgaga 18.500 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aadressbüroo juhataja. Erikomisjoni ettepanek — 11.000.—, rahaministri ettepanek — 10.000 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Aadressbüroo juhataja. Erikomisjoni ettepanek — kuupalgaga 9.000.—, härra rahaminister paneb ette — 8.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja I j. Erikomisjoni ettepanek — 9.000.—, härra rahaministri ettepanek — 8.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja II j. Erikomisjoni ettepanek — 8.000 mk., härra rahaminister paneb ette, võtta — 7.500 mk. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja III j. Erikomisjoni ettepanek — 7.500.—, härra rahaminister paneb ette — 7.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kriminaalkomissar. Erikomisjoni ettepanek — arv 1, kuupalgaga 24.000.—, härra rahaminister paneb ette, see koht kustutada. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kriminaalkomissar II j. Erikomisjoni ettepanek — arv 5, kuupalgaga 20.000.—, härra rahaministri ettepanek — arv 4, kuupalgaga samuti 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kriminaal abikomissar I j. Erikomisjoni ettepanek — arv 2, kuupalgaga 17.000.—, rahaministri ettepanek — arv 4, kuupalgaga 17.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kriminaal abikomissar II j. Erikomisjoni ettepanek — arv 5, kuupalgaga 15.500.—, rahaministri ettepanek — arv 2, kuupalgaga 15.500.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kriminaal van. assistent I j. Erikomisjoni ettepanek — arv 7, kuupalgaga 14.000.—, rahaministri ettepanek — arv 10, kuupalgaga 14.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Van. agent. Erikomisjoni ettepanek — arv 16, kuupalgaga 9.000.—, rahaministri ettepanek — arv 11, kuupalgaga 9.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Agent. Erikomisjoni ettepanek — arv 17, kuupalgaga 8.000.—, rahaministri ettepanek — arv 22, kuupalgaga 8.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja I j. Erikomisjoni ettepanek — kuupalgaga 9.000.—, rahaministri ettepanek — 8.000.—. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja II j. Erikomisjoni ettepanek — kuupalgaga 8.000.—, rahaministri ettepanek — 7.500.—. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja III j. Erikomisjoni ettepanek — kuupalgaga 7.500.—, rahaministri ettepanek — 7.000.—. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Seega on härra rahaministri ettepanek vastu võetud.

Panen hääletamisele § 3. osa — siseministerium — (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 3. osa — siseministerium vastu võetud.

Kaasaruanaja A. Laur (loeb):

Põllutööministerium.

A. Keskasutus.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Peasekretär (ühtlasi ministeriumi nõunik)	a	1	26.000.—
Pearaamatupidaja (ühtlasi sekretär)	a	1	20.000.—
Raamatupidaja	a	1	14.000.—
Käsituseametnik	a	1	14.000.—
Asjaajaja	a	1	11.000.—
Vanem kantsleiametnik	v	2	6.500.—

B. Maakorralduse ja metsade peavalitsus.

1. Juhatus.

Peadirektor (ühtlasi ministri abi)	a	1	35.000.—
------------------------------------	---	---	----------

2. Riigimaade valitsus.

Direktor	a	1	32.000.—
Osakonna juhataja ja direktori asetäitja	a	1	26.000.—
Osakonna juhataja	a	3	22.000.—
Tehniline nõunik	a	1	22.000.—
Vanem insener	a	1	18.500.—
Revident-asjaajaja	a	4	14.000.—
Tehnik-revident	a	2	13.000.—
Riigimaade likvidaator J j.	a	5	13.000.—
Riigimaade likvidaator II j.	a	5	11.000.—
Raamatupidaja	a	4	10.000.—
Statistik-asjaajaja	a	4	9.000.—
Vanem arveametnik	a	11	7.500.—
Asjaajaja	a	4	9.000.—
Arveametnik	v	11	7.000.—
Vanem kantsleiametnik	v	8	6.500.—
Kantsleiametnik	v	4	6.000.—

3. Maakorralduse valitsus.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Direktor, (peadirektori asetäitja)	a	1	32.000.—
Kultuur-tehnika büroo juhataja, (direktori asetäitja)	a	1	26.000.—
Maakorralduse peakomisjoni, ühtlasi riigimaade planeerimise peakomisjoni alaline liige	a	1	24.000.—
Maamõõdu inspektor	a	1	22.000.—
Joonestusosakonna juhataja	a	1	18.500.—
Maamõõdu revident	a	9	15.500.—
Kultuur-insener	a	1	18.500.—
Maakorraldaja	a	10	15.500.—
Vanem maamõõtja	a	22	14.000.—
Vanem kultuur-tehnik	a	3	14.000.—
Sekretär	a	1	13.000.—
Arhivaar	a	1	10.000.—
Maamõõtja	a	45	12.000.—
Joonestaja kivitrüki alal	a	2	11.000.—
Asjaajaja	a	1	11.000.—
Noorem maamõõtja	a	30	11.000.—
Vanem joonestaja	a	3	8.000.—
Joonestaja	v	4	7.500.—
	variant		7.000.—
Vanem kantsleiametnik	v	1	6.500.—
Kantsleiametnik	v	1	6.000.—

4. Administratiiv ja majandusosakond.

Osakonna juhataja	a	1	26.000.—
Pearaamatupidaja (ühtlasi osakonna juhataja asetäitja)	a	1	20.000.—
Pearaamatupidaja	a	1	18.500.—
Sekretär	a	1	17.000.—
Kohtuasjadeajaja	a	2	17.000.—
Vanem raamatupidaja	a	3	13.000.—
Arhivaar	a	1	10.000.—
Raamatupidaja	a	8	11.000.—
Revident	a	1	14.000.—
Asjaajaja-raamatupidaja	a	1	10.000.—
Noorem raamatupidaja	a	8	10.000.—
Asjaajaja	a	1	9.000.—
Vanem arveametnik	a	5	7.500.—
Laohoidja	a	1	7.500.—
Inventari likvidatsiooni kontrool	a	6	8.000.—
Asjaajaja	a	2	9.000.—
Registraator	a	2	7.500.—
Vanem arveametnik	a	3	7.500.—
Vanem kantsleiametnik	v	8	6.500.—
Kantsleiametnik	v	9	6.000.—

5. Riigimetsade valitsus.

Direktor	a	1	32.000.—
----------	---	---	----------

Ametinimetus.	Liik.	Arv.	Kuupalk.	C. Põllumajanduse peavalitsus.			
Osakonna juhataja, direktori asetäitja	a	1	26.000.—	1. Juhatus ja kantselai.			
Osakonna juhataja	a	2	22.000.—	Ametinimetus.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Metsainspektor	a	2	22.000.—	Direktor (ministri abi õigustega)	a	1	35.000.—
Vanem metsataksaator	a	4	15.500.—	Abidirektor	a	1	26.000.—
Sekretär-instruktor	a	1	15.500.—	Sekretär	a	1	14.000.—
Vanem maamõõtja	a	1	13.000.—	Asjaajaja	a	1	10.000.—
Maamõõtja	a	6	12.000.—	Asjaajaja	a	1	8.000.—
Metsataksaator	a	4	13.000.—	Vanem raamatupidaja	a	1	15.500.—
Kultuur-tehnik	a	1	13.000.—	Põllutöökoolide ja katseasjanduse nõunik	a	1	26.000.—
Vanem ehitustehnik	a	1	14.000.—	Põllu- ja taimekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	a	1	22.000.—
Noorem maamõõtja	a	8	11.000.—	Hobusekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	a	1	22.000.—
Asjaajaja	a	3	9.000.—	Karjakasvatuse ja piimajanduse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	a	1	22.000.—
Statistik	a	1	9.000.—	Kalaasjanduse inspektor	a	1	18.500.—
Vanem kantselaiametnik	v	1	6.500.—	Kalaasjanduse instruktor	a	1	13.000.—
Kantselaiametnik	v	3	6.000.—	Tõuraamatupidaja	a	1	8.000.—
				Registraator	a	1	7.500.—
				Vanem kantselaiametnik	v	3	6.500.—
6. Esindused kohtadel.				2. Riigi seemnekontrolljaam.			
Riigimaadeülem (ühtlasi maakorralduse komisjoni alaline liige)	a	7	20.000.—	Juhataja	a	1	26.000.—
Riigimaadeülem (ühtlasi maakorralduse komisjoni alaline liige)	a	3	18.500.—	Juhataja abi	a	1	17.000.—
Ringkonna riigimaadevalitseja (ühtlasi maakorralduse komisjoni alaline liige)	var.		20.000.—	Laborant-kontrolör	a	1	13.000.—
Riigimaadeülema, ühtlasi maakorralduse komisjoni sekretär	a	10	10.000.—	Laborant	a	1	10.000.—
Ringkonna riigimaadevalitseja asjaajaja, ühtlasi maakorralduse komisjoni sekretär	a	1	10.000.—	3. Riigi põllutöökatsejaam.			
Ringkonna riigimaadevalitseja I j.	a	21	12.000.—	Juhataja	a	1	24.000.—
Ringkonna riigimaadevalitseja II j.	a	40	10.000.—	Juhataja abi	a	1	15.500.—
Ringkonna riigimaadevalitseja asjaajaja	a	21	8.000.—	4. Kuremaa karjakasvatuse kool.			
Ringkonna riigimaadevalitseja asjaajaja II j.	a	40	7.500.—	Juhataja			
Metsarevident	a	9	18.500.—	Õpetaja	1) Palk õpetajate palgaseaduse järgi.		
Metsaülem I j.	a	28	14.000.—		3)		
Metsaülem II j.	a	53	11.000.—	5. Kuusiku karjakasvatuse kool.			
Metsaülem III j.	a	25	10.000.—	Juhataja	1) Palk õpetajate palgaseaduse järgi.		
Abimetsaülem I j.	a	36	9.000.—	Õpetaja	3)		
Abimetsaülem II j.	a	46	8.000.—	6. Kehtna tütarlaste põllutöö- ja majapidamiskool.			
Asjaajaja I j.	a	54	8.000.—	Juhataja	1) Palk õpetajate palgaseaduse järgi.		
Asjaajaja II j.	a	52	7.500.—	Õpetaja	6)		
Metsnik I j.	a	126	6.500.—				
Metsnik II j.	a	113	6.000.—	7. Petseri põllutöökool.			
7. Voltveti metsakool.				Juhataja	1) Palk õpetajate palgaseaduse järgi.		
Juhataja		1	22.000.—	Õpetaja	3)		
Õpetaja		1	10.000.—				
Aednik	v	1	9.000.—				

8. Antsla tütarlaste majapidamiskool.

Ametinimetused.	Liik.	Arv.	Kuupalk.
Juhataja	1	} Palk õpetajate palgaseaduse järgi.	
Õpetaja	3		

9. Tori hobusekasvatuse.

Juhataja	a	1	18.500.—
----------	---	---	----------

D. Loomatervishoiu peavalitsus.

Direktor	a	1	30.000.—
Vanem loomaarst (direktori asetäitja)	a	1	24.000.—
Sekretär-raamatupidaja	a	1	13.000.—
Vanem kantseleiametnik	v	1	6.500.—
Lihaväljaveo kontrolljaama juhataja (Tallinna piiriloomaarst)	a	1	22.000.—
Valga maakonna ja piiriloomaarst	a	1	17.000.—
Piiriloomaarst	a	2	17.000.—
Maakonna loomaarst	a	10	14.000.—
Jaoskonna loomaarst	a	26	11.000.—
Kokku põllutöömisteerium		1.100	

(Koosolekut hakkab juhatama esimees **K. Einbund**.)

Juhataja **K. Einbund**: Rahaministrilt on järgmine ettepanek: „Teen riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palgade seaduseelnõu § 3. alal järgmised muudatus-ettepanekud:

Põllutöömisteerium.

A. Keskasutus.

B. Maakorralduse ja metsade peavalitsus.

2. Riigimaade valitsus.

	Erikomisjoni ettepanek.	Rahaministri ettepanek.
Osakonna juhataja ja direktori asetäitja	26.000.—	24.000.—
Osakonna juhataja	22.000.—	20.000.—
Tehniline nõunik	22.000.—	20.000.—
Revident-asjaajaja	14.000.—	13.000.—
Tehnik-revident	13.000.—	12.000.—
Riigimaade likvidaator I j.	13.000.—	12.000.—
Statistik-asjaajaja	9.000.—	8.000.—

3. Maakorralduse valitsus.

Kultuur-tehnika büroo juhataja (direktori asetäitja)	26.000.—	24.000.—
--	----------	----------

	Erikomisjoni ettepanek.	Rahaministri ettepanek.
Maamöödu revident	15.500.—	14.000.—
Maakorraldaja	15.500.—	14.000.—
Vanem maamöödtja	14.000.—	12.000.—
Vanem kultuur-tehnik	14.000.—	12.000.—
Sekretär	—	11.000.—

(Erikomisjon jättis sekretäri koha vakantsiks).

Maamöödtja	12.000.—	11.000.—
Joonestaja kivitruki alal	11.000.—	9.000.—
Asjaajaja	11.000.—	9.000.—
Noorem maamöödtja	11.000.—	10.000.—
Vanem joonestaja	8.000.—	7.500.—
Joonestaja	7.500.—	7.000.—

4. Administratiiv ja majandusosakond.

Osakonna juhataja	26.000.—	24.000.—
-------------------	----------	----------

5. Riigimetsade valitsus.

Osakonna juhataja, direktori asetäitja	26.000.—	24.000.—
Metsainspektor	22.000.—	20.000.—
Sekretär-instruktor	15.500.—	14.000.—
Vanem maamöödtja	13.000.—	12.000.—
Maamöödtja	12.000.—	11.000.—
Metsataksaator	13.000.—	12.000.—
Kultuur-tehnik	13.000.—	12.000.—
Vanem ehitustehnik	14.000.—	12.000.—
Noorem maamöödtja	11.000.—	Arv 10.000.—
Asjaajaja	Arv 3 9.000.—	1 9.000.—
		2 8.000.—
Statistik	9.000.—	8.000.—

B. Eilman (stp): Eelmisel koosolekul ettetooldud motiividel panen ette, tõsta — lehekülj 35 — 3. Maakorralduse valitsus. 4. joonestaja palk „7.000“ pealt „7.500“ peale ja üle viia „v“ alt „a“ alla, 2) tõsta 3 vanema joonestaja palk „8.000“ pealt „9.000“ peale.

Juhataja **K. Einbund**: Kannan ette põllutöömisteeriumi kohta rahaministri ettepaneku lõpuosa.

„6. Esindused kohtadel.

	Erikomisjoni ettepanek.	Rahaministri ettepanek.
Metsaülem I j.	14.000.—	13.000.—

7. Voltveti metsakool.

Juhataja	22.000.—	} Palk õpetajate palgaseaduse järgi.
Õpetaja	10.000.—	

C. Põllumajanduse peavalitsus.

1. Juhatus ja kantselei.

	Erikomisjoni ettepanek.	Rahaministri ettepanek.
Asjaajaja	10.000.—	9.000.—
Asjaajaja	8.000.—	7.500.—
Põllu- ja taimekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	22.000.—	20.000.—
Hobusekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	22.000.—	20.000.—
Karjakasvatuse ja piimajanduse eriteadlane (jaoskonna juhataja)	22.000.—	20.000.—
Kalaasjanduse inspektor	18.500.—	17.000.—
Kalaasjanduse instruktor	13.000.—	12.000.—
Tõuraamatupidaja	8.000.—	7.500.—

2. Riigi seemnekontrolljaam.

Juhataja	26.000.—	24.000.—
Laborant-kontrolör	13.000.—	—

3. Riigi põllutöökatsejaam.

Juhataja	24.000.—	22.000.—
----------	----------	----------

D. Loomatervishoiu peavalitsus.

Sekretär-raamatupidaja	13.000.—	12.000.—
Maakonna loomaarst	14.000.—	12.000.—

Ühtlasi teatab rahaminister, et ta oma ettepaneku, mis ma ette kandsin maakorralduse valitsuse alal — koosseisu võtta sekretär, palgaga 11.000.— — tagasi võtab.

T. Kalbus (töer): Mõned ettepanekud, mis rahaminister on teinud, on põllumehe seisukohast vaadatuna päris võõrastavad, ja nimelt on see võõrastav seemnekontrolljaama kohta. Erikomisjon tunnustab seemnekontrolli tähtsust põllupidaja kohta, võttes üles uue kohta — laborant-kontrolöri, kelle meie seemnekontrolljaama juhataja hädapäraseks peab. See valitsus, kes õieti põllupidajatest koos seisab ja põllumeeste kogude esitajad, kes ülesse astuvad, ütlevad, et nad õiged põllumeeste kasude kaitsjad olevat, teeb ettepaneku, sellelt kohalt ametniku, kes hädapärast tarvilik on, kaotada. Lubage, et ma mõne sõnaga seemnekontrolljaama tegevuse juures peatun. Asi on niisugune, et kui meil seemnekontrolljaama ei olnud, siis oli seemne idanemine nii väike, et sellest, mis turule läks, põllumees suurt kahju

sai. Ma toon mõned asjaolud ette. Siis öeldi, et aruheina seeme meil üle 70% ei idane, aga kui kontroll sisse viidi, tõusis idanemise protsent üle 90. Ta oli 92 ja 93%. Ma arvan, et põllumehele ei ole sugugi ükskõik, kust ristikeha seeme sisse tuleb ja sellepärast on väga tähtis, kust see pärit on. Kui meil ristikeha seemne ikaldus oli, ja et põhja poolt seemet saada ei olnud, toodi teda lõunast, Böömist, sisse, kuid külm aasta võttis selle ära, kõik põllud olid mustad. Tähendab, kõigi nende küsimuste lahendamiseks põllumehe seisukohast on tarvilik, et igasugust kõlbmatut seemet müügile ei lastaks, et see kindla kontrolli alt läbi läheks ja tema idanemise protsent kindlaks määrataks, ühe sõnaga, et põllumehed head seemet osta võiksid. Nende jõududega, nimelt kolme tööjõuga, ei suudeta kõike seemet kontrolli alla võtta, liiategi on meil kontrolli alla võtmata seni aiavilja seemned, missuguseid on väga paljudes sortides, ja kui neid tarvilikuks leitakse kontrolli alla viia, siis peaks kindlasti ametnikke juurde võtma, kes suudaksid täita seadusega seemnekontrolli peale pandud ülesandeid. Siin on päris arusaamatu seisukoht, kustutada 1 ametnik. Meil on 250 seemnekauplust. Seaduse järgi peavad need kauplused kontrolli alla käima, et vaadata, kas nad tõepoolest head seemet müüvad. On võimatu selle koosseisu, 3 inimese juures, kes peavad veel peale selle laboratooriumides töötama, veel 250 seemnekauplust läbi käia ja kontroleerida! Kõike seda arvesse võttes leidsid komisjonis kõik liikmed täiesti üksmeelselt, et tuleb seal üles võtta 1 ametnik. Mitte keegi ei hääletanud selle vastu ja solidaarselt olid kõik selle poolt. Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes leiab aga meie praegune valitsus tarvilikuks seal ametniku võrra kustutada, valitsus, kes põllumeest alati südilt kaitsevat, kuna aga see kaitsmine ainult sõnades sünnib. Kui tegeliku elu juurde üle minna, siis on see tegelik kaitse ainult null.

Juhataja K. Einbund: Sõna on rkl. Laur'il.

A. Laur (as): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Minu, kui ühe komisjoni liikme seisukord on teataval määral päris koomiline. (O. Gustavson, stp: Terve koondus on koomiline.) Meie komisjon töötas üsna põhjalikult ja üsna pikalt. Komisjoni koosolekud kestsid 3—4, isegi 5 tundi korraga. Üldiselt peeti koosolekuid 10—11. (A. Jõeäär, stp: Kui palju see riigile maksma läks!) See läks tõepoolest mõnedkümmet tuhandet, 40—50 tuhat Riigikogu liikmete palgakadeks, peale selle olid seal teised riigiametnikud, kes

koosolekute osa võtsid. Ja kõige selle tagajärg on „Null und Nichts“. (L. Johanson, stp: Siin tuleb päris saksakeel, ega Teie oma rahvust ei muuda.) Meie oleme töötanud põhjalikult, ja mõned ettepanekud, mis komisjon tegi, on õieti väga otstarbekohased, otstarbekohasemad kui seda on valitsuse mõni ettepanek. Mina tahaksin tähelepanu juhtida sellesama ettepaneku peale, mille härra rahaminister praegu tegi, nimelt sekretär uuesti sisse võtta. Alles nüüd härra rahaminister taipas, et seda sekretäri tarvis ei ole. See sekretär kustutati komisjoni poolt ja tõsteti selle asemel asjaajaja palka 2.000 marga võrra. Lepiti kokku sekretäri suhtes ministeeriumi juhtivate jõududega, seal vastu ei vaieldud, ja selles mõttes mina selle ettepaneku tegin. Aga kuidas valitsuses neid palku kärbiti? Muidugi niiviisi, et Vabariigi Valitsus oli koos, ja iga minister tähendas oma ministeeriumi kohta, et nii ja nii on parem. Aga mina ütlen põllutööministeeriumi kohta, et mina, kui aruandja, sellega siiski enam tutvunenud olen, kui ministri kohustetäitja härra Tief. Mina töötasin seal kolm päeva, kõnelesin kõrgemate ametnikkudega ja ka madalamatega, püüdsin asja sisusse tungida ja arvan sellepärast, et minu ettepanek on asjalikum, kui härra Tief'i oma, kes vististi kaitses valitsuse endisi seisukohti.

Joonestaja kivitrüki alal oli valitsuse ettepaneku 9.000 margaga, komisjonis kõrgendati seda 11.000.— peale. Minu ettepanek see ei olnud, minu arvates oleks 10.000.— küllaldane olnud. Ametnikud, kellega kõnelesin, arvasid kõik, et see ühe astme võrra on madalamale jäänud, kui tarvis ja sellepärast esinesin ettepanekuga, tähendatud joonestaja palka 10.000 marga peale tõsta. Aga komisjoni enamus asus maruhoos palku tõstma ja tõstis 11.000.— peale, mis minu arvates ilmaaegne oli. Niisugune revolutsiooniline tõstmine tõi selle tagajärje, et sellele nüüd massiline palkade alandamine, nii öelda reaktsioon järgnes. Nüüd hääletatakse maha ka niisugused ettepanekud, mis tarvilikud. Mina näiteks toetan härra Kalbus'e ettepanekut — laborant sisse jätta, aga valitsus esineb ettepanekuga, maha kustutada. See pole küllalt kaalutud. Mina ütleksin, et palkade määramise alal on tehtud õieti suur viga selles mõttes, et on püütud seda viia poliitilise võitluse tasapinnale, nii öelda, on püütud sellega poliitilist kihutustööd teha. Palkade kõrgendajad kõrgendasid komisjonis palka üksteise võidu ilma asjaolusid kaalumata. (K. Päts, põl: Väga põhjalik töö.) Üksikud ettepanekud olid küllalt hästi põhjendatud, aga üldiselt on ettepanekud vastu võetud. On aga üksikuid ettepanekuid,

mida võiks vastu võtta, sest ega inimesed komisjonis asjata pole koos istunud kümnete tundide viisi. (K. Päts, põl: Päris asjata Teie jutu järgi.) Arvan, kui oleks hoiatusi tähele pandud, oleks palju parem olnud ja Riigikogu üldkoosolek oleks komisjoni otsustega rohkem arvestanud. Aga teiselt poolt pean tähendama, et, võib olla, on palkade tagasikiskumisel ka teatav demagoogiline maik juures ja see on jälle halb. (K. Päts, põl: Teil on kõik demagoogiline.) Ma pean tähendama, et põllumehed on tõesti palkade juures teatavat demagoogiat teinud. Härra Tonkman noomis rahaasjanduse komisjonis Loosalut, et kuidas see võib toetada valitsuse ettepanekut poole kuupalga lisatasu andmises ametnikkudele. Ma juhtumisi sattusin rahaasjanduse komisjoni koosolekule, kuulsin, jäin peatuma, kuulasin edasi — ja need põhjused, mis härra Tonkman ette tõi, olid, tõsi, põhjendatud põllupidajate seisukohalt, sest missugune põllumees soovib, et ametnikkude peale üleliig palju välja antaks. Kuid mis imelik oli selle juures, oli see, et selle ettepaneku tegi härra Teemant, ja sedasama tegi maha härra Teemandi teisend Tonkman. Riigijuht esitas, ja riigijuhi oma rühma esitaja kiskus selle maha. Ma ei mõista seda muudmoodi nimetata, kui demagoogiaks. See on väga kurb nähtus, seda ei oleks tohtud teha. Ma ütlen, niisugust poliitilist võitlust ei tohiks ametnikkude palkade määramisel pidada. Kui härra Johanson tähendas, et asunikud olla teataval määral takistanud seda õiget joont tabada, siis teatan, et asunikud, härra Johanson, on eestkätt see rühm palkade määramisel, kes rohkem kui keegi teine on seisnud just riiklikul alusel. Sellepärast ei saa mingisuguseid etteheiteid teha asunikkudele. Meie arvamine on, et kui Riigikogu oleks tahtnud ametnikkude palku korraldada, siis oleks tema pidanud seda tegema kinniste uste taga, ja siis vast oleks saanud neid õiglaselt läbi viia. (J. Vain, stp: Miks siis komisjonis üht juttu räägitakse, siin teist?) Härra Johanson arvas komisjonis, et isegi härra Laur leidnud võimalikuks mõned kõrgendused teha. (K. Päts, põl: Seda kõnet oleks pidanud ka kinniste uste taga pidama!) Teie arvates küll, aga igatahes demagoogiat ei maksaks teha ei ühe ega teise poolt.

Mis puutub riigimaadeülematesse, siis tegin ma ettepaneku, kolmel riigimaadeülemal vähendada palka ühe astme võrra. Tegin selle ettepaneku sellepärast, et rääkides ministeeriumi kõrgemate ametnikkudega, need arvasid, et tuleks vahet teha mõne vahel ühe astme võrra. Nimelt peaks olema seitsmel riigimaadeülemal palk ühe astme võrra kõrgem. Seda

toetas ka härra Sinberg komisjoni koosolekul ja soovis, et 7 riigimaadeülemale määrataks 22.000. Liigitamise vastu ei olnud. Siis esinesin ma ettepanekuga, et neljal riigimaadeülemal palka vähendataks. Nüüd, rääkides härra Sinberg'iga arvan, et tuleksid ühtlustada kõigi riigimaadeülemate palgad. Ma ei tea, kas härra rahaminister sellekohase ettepaneku esitas või mitte, kuid igatahes selle vastu vaielda ei saa. Igatahes on halb, et oleme tööd teinud, aga nüüd tuleb välja, et mitte ühtki meie seisukohtadest heaks ei kiideta.

Juhataja K. Einbund: Lõpusõna on aruandjal.

Kaasaruandja A. Laur: Ma täheandasin juba, et üks koht on maha kustutatud, millega ka rahaminister nõus oli. Paljude rahaministri ettepaneku üksikute osadega võiksin, kui aruandja nõus olla, teistega mitte, kuid ma ei hakka oma seisukohta üksikult kõigi paranduste kohta väljendama. (L. Johanson, stp: Isiklikud mälestused.) Teie räägite ka Riigikogus oma mälestustest, lubage ka teistel oma mälestusi tuua. (Vahelhüüded pahemalt poolt.) Mina kui Riigikogu liige ei ole mingisuguseid ettepanekuid teinud. (K. Päts, põl: Ega see endinegi halvem ei olnud.)

Juhataja K. Einbund: Härra rahaministri ettepaneku kandsin ette. Ja rkl. Eilman'i ettepanek on: „1) Tõsta lhk. 35. — 3. Maakorralduse peavalitsus — 4. Joonestaja palka 7.000 pealt 7.500 peale ja üle viia vabapalgaliste alt ametnikkude alla. 2) Tõsta 3 vanema joonestaja palka 8.000 pealt 9.000 peale“. Rkl. Kalbus'e poolt on rahaministri ettepanekute kohta nõudmine, kõik ettepanekud üksikult hääletada. Asun rahaministri ettepanekute hääletamisele.

B. Maakorralduse ja metsade peavalitsus.

2. Riigimaade valitsus.

Osakonna juhataja ja direktori asetäitja 26.000 asemele 24.000. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Osakonna juhataja 22.000.— asemel 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Tehniline nõunik 22.000.— asemel 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Revident-asjaajaja 14.000 marga asemele 13.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Tehnik-revident 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt 37, vastu 24 häält, seega on ettepanek vastu võetud.

Riigimaade likvidaator I järgu 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Statistik-asjaajaja 9.000.— asemel 8.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

3. Maakorralduse valitsus.

Kultuur-tehnika büroo juhataja (direktori asetäitja) 26.000.— asemel 24.000.— (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 36, vastu 12 häält, seega vastu võetud.

Maamöödu revident 15.500.— asemel 14.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Maakorraldaja 15.500.— asemel 14.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem maamöötaja 14.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem kultuur-tehnik 14.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 31, vastu 30 häält, seega vastu võetud.

Maamöötaja 12.000.— asemel 11.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Joonestaja kivitruki alal 11.000.— asemel 9.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja 11.000.— asemel 9.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Noorem maamöötaja 11.000.— asemel 10.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem joonestaja 8.000.— asemel 7.500.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Joonestaja 7.500.— asemel 7.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

4. Administratiiv- ja majandusosakond.

Osakonna juhataja 26.000.— asemel 24.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

5. Riigimetsade valitsus.

Osakonna juhataja, direktori asetäitja 26.000.— asemel 24.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Metsa inspektor 22.000.— asemel 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Sekretär-instruktor 15.500.— asemel 14.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem maamõõtja 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Maamõõtja 12.000.— asemel 11.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Metsataksaator 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kultuur-tehnik 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Vanem ehitustehnik 14.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Noorem maamõõtja 11.000.— asemel 10.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja arv — 3, palgaga 9.000 asemele võtta asjaajaja 1, palgaga 9.000, ja asjaajaja 2, palgaga 8.000. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Statistik 9.000. — asemel 8.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

6. Esindused kohtadel.

Metsaülem I järgu 14.000.— asemel 13.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

7. Voltveti metsakool.

Juhataja — 1, palgaga 22.000.—, õpetaja — 1, palgaga 10.000.— asemele võtta juhataja — 1 ja õpetaja — 1, palk õpetajate palgasaaduse järgi. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

C. Põllumajanduse peavalitsus.

1. Juhatus ja kantselei.

Asjaajaja 10.000.— asemel 9.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Asjaajaja 8.000.— asemel 7.500.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Põllu- ja taimekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja 22.000.— asemel 20.000.— (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 27 häält, vastu 34 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Hobusekasvatuse eriteadlane (jaoskonna juhataja) 22.000.— asemel 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Karjakasvatuse ja piimaasjanduse eriteadlane (jaoskonna juhataja) 22.000.— asemele 20.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Kalaasjanduse inspektor 18.500.— asemel 17.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Kalaasjanduse instruktor 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Tõuraamatupidaja 8.000.— asemel 7.500.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

2. Riigi seemnekontrolljaam.

Juhataja 26.000.— asemel 24.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Laborant-kontrolör — arv 1, palgaga 13.000.— kustutada. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt 27 häält, vastu 37 häält, seega tagasi lükatud.

3. Riigi põllutöökatsejaam.

Juhataja 24.000.— asemel 22.000.— (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 32 häält, vastu 18 häält, seega vastu võetud.

D. Loomatervishoiu peavalitsus.

Sekretär-raamatupidaja 13.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Maakonna loomaarst 14.000.— asemel 12.000.— (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Eilman'i ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Ettekantud koosseisudes põllutöoministeriumi all leidub kaks varianti — lhk. 35 ja 37. Üks nendest variantidest — lhk. 35. otsustati rahaministri ettepanekuga. Teine variantidest tuleb eraldi hääletamisele. 6. Esindused kohtadel. Riigi-

maadeülem (ühtlasi maakorralduse komisjoni alaline liige) a 3 summa 18.500, variant 20.000. Ma hääletan variandi 18.500, kui see tagasi lükatakse, loen vastuvõetuks 20.000. (K. Päts, põl: Missugune neist valitsuse ettepanek on? — Kaasarundja A. Laur: 20.000.) Algettepanek on 20.000, komisjonis on selle kohta hääled pooleks läinud. Panen hääletamisele summa 18.500. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud, seega jääb palgasummaks 20.000. Panen § 3 osa — põllutöoministeeriumi hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 3 osa — põllutöoministeerium vastu võetud.

Korra kohta on sõna rkl. Penno'l.

10. Koosoleku lõpetamine ja järgmise koosoleku aja ja päevakorra kindlaksmääramine.

R. Penno (as): Teen ettepaneku, käesolev koosolek lõpetada ja määrata 15 minuti pärast uus koosolek, võttes päevakorra esimeseks punktiks Vabariigi Valitsuse ametisse kutsumine ja järgmisteks praeguse koosoleku päevakorra-punktid alates riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seadusest, mis II lugemisel, kuni lõpuni.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 19.10 min.

Algkirjale alla kirjutatud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Abiesimees **M. Martna**.

Abisekretär **J. Piiskar**.

